

LA LLENGUA MATERNA

PERE LLUÍS FONT, PREMI D'HONOR DE LES LLETRES CATALANES

**Francesc Xavier
Marquès Carreras**
Graduat en Filosofia

El filòsof, teòleg i professor, Pere Lluís Font (Pujalt, 1934) va rebre, dia 2 de juny de 2025, el 57è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Se suma així a Francesc de Borja Moll (1971), Salvador Espriu (1972), Mercè Rodoreda (1980), Miquel Martí i Pol (1991) i molts més noms il·lustres. Aquest, en concret, commemora un aspecte de la llengua, la filosofia escrita i la seva traducció, que constitueix una fibra fonamental en el teixit cultural de qualsevol societat i llengua de cultura universal. La història de l'academicisme filosòfic català del segle XX és una història de ruptures – ho deu ser el de tot l'academicisme català, no només en l'àmbit de la filosofia, però la resta no els conec prou –, d'esforços per adaptar i dur amb dignitat les exigències intel·lectuals malgrat les diverses represions i l'exili després de la Guerra Civil. L'exili filosòfic català va trencar tota possibilitat de constituir una escola com la que hauria estat la de Barcelona, mal anomenada fins fa no massa encara com a tal, així com d'establir una Societat Catalana de filosofia que es reprimís els anys vuitanta. Quedaven enfora les èpoques en què Ramon Llull era el primer del continent a escriure en llengua vernacle situant el català al centre de la filosofia europea. No és rar que Cosme Pàrpal pretengués dibuixar un traç entre Llull, Sibüda i Vives, fins a Hunter, Xirau i Carreras i

Artau («Antecedentes de la escuela filosófica catalana del siglo XIX»).

❖ NO ES PENSA IGUAL, idò, amb la llengua materna que amb una llengua estrangera, com ha dit el mateix guardonat aquests dies: «A cadascun de nosaltres, la llengua condiciona, possibilita i limita el pensament, de manera que segons els recursos verbals que tinguem, el nostre pensament no serà el mateix. No pensa exactament igual una persona de llengua francesa, que de llengua alemanya, que de llengua italiana, que de llengua espanyola, castellana, anglesa... La llengua és una realitat d'una profunditat antropològica molt rellevant» (Font: Vilaweb). El premi és un reconeixement a la llengua que diu i pensa la filosofia, però també a aquesta història de la filosofia a Catalunya, que troba en Pere Lluís Font –com ha destacat el jurat, i Xavier Antich com a president– un referent que ha permès que «quedés preservat el valor

de la transmissió de coneixement sense la qual no hi ha cultura».

Per ser un gran pensador s'ha de ser un gran lector i un gran escriptor. Traduir és la primera posada en pràctica del que s'ha escrit, perquè es confronten les idees amb el món i obliga a repensar-les i a tornar a entendre-les. Pere Lluís Font és un referent com a filòsof, però també com a traductor. Així es va reflectir en l'acte de presentació de la traducció dels «Pensaments» de Pascal que es va celebrar a l'Ateneu Barcelonès fa un parell d'anys, on a més a més d'una presentació va ser un homenatge a aquest home de la filosofia ben dita. Una menció especial mereix, també, la seva traducció al català de sant Joan de la Creu que guarda tota l'essència del místic, així com les traduccions de Kant, Descartes o Montaigne, entre d'altres.

❖ TROBAM EN PERE LLUÍS FONT un treballador de la filosofia que, com un rellotger, articula tots els engranatges per fer filosofia en la llengua pròpia, per tenir un vocabulari filosòfic ric, com permet la llengua catalana. Encara avui en actiu: acaba de publicar una obra que és un compendi del seu pensament i una molt bona introducció al seu estil: «La filosofia al natural» a les Edicions de la Universitat de Barcelona. Aquest reconeixement que les lletres catalanes fan a la filosofia és una empenta –i un orgull– per continuar fent feina. Si el llenguatge és el món, com diu Wittgenstein, al nostre món pot pensar-se millor gràcies a Pere Lluís Font.

LA COLUMNA

FE CONTRA CIÈNCIA

**Antoni Joan Pons
Pons**
Membre de l'IME

Fa uns dies vaig llegir en un article titulat «S'altra via» unes expressions que em van fer reflexionar. No em refereix ara al tema central de l'article, ja contestat contundentment en aquestes mateixes pàgines, sinó a una reflexió sobre la fe i la raó. L'autor acaba un paràgraf dient «Fe vs ciència». I a continuació aprofundeix en la idea: «Rall de conviccions que neixen, tal vegada, més des sentiment que de raó». Recordem que en l'expressió «Fe vs ciència» aquest vs. (sí, amb un punt) és l'abreviació del terme llatí versus, que significa contra. És a dir, la fe contra la ciència. Açò em va recordar el que va dir Ramon Llull al final del seu «Llibre dels articles de la fe», escrit a Roma l'any 1296. Allà Llull deia que «per açò és pus noble cosa entendre que creure». Llull argumentava que la fe (el convenciment) era feble sense la força de la raó. És prou sabut que la seva intenció era convèncer els infidels per «raons necessàries», i no per la força, que era el que es practicava amb les guerres santes, per exemple. Quan en un debat algú es posiciona contra la raó i es basa en la fe, en la pràctica decideix que s'ha acabat el debat. Defugir la raó és defugir el debat, i a partir d'aquest posicionament no cal dir res més. I aquest posicionament és perillós, perquè ens acosta a la idea de combatre a bufetes aquells que no comparteixen les nostres creences. No oblidem que les idees de Llull, en qüestionar les conversions forçoses i plantejar la necessitat de convèncer a partir de la raó, van ser combatudes, ja al segle XIV, per algú com Nicolau Eimeric, inquisidor general, que reclamava enviar a la foguera tota l'obra lul·liana. Sembla que vivim una època complexa, en la qual la raó, la Il·lustració, es posen en dubte, i es valora per sobre de tot la creença, i, encara pitjor, la ignorància. El discurs antiacademista sembla que es vulgui imposar: la Terra és plana i està fixada no se sap ben bé on, l'ésser humà procedeix de migracions galàctiques, les vacunes no serveixen per guarir sinó per controlar la població, i la Lluna és un formatge que penja de la volta celeste que ens cobreix. Immanuel Kant, fa dos-cents quaranta anys, en el seu assaig sobre «Què és la Il·lustració» (1784) es feia seva l'expressió d'Horaci, *Sapere aude*, i reclamava diligència i valentia per tal d'atrevir-nos a pensar, a raonar, per feixuc que sigui, i així evitar l'esclavitud del que, per mandra o per covardia, prefereix creure abans de fer l'esforç d'entendre. Invoquem, doncs, Llull, doctor il·luminat, i Kant, un dels autors més importants del Segle de les Llums, perquè ens il·luminin en aquests temps que alguns volen que siguin ben foscos.

A Enrique Fernández de Alarcón

■ Estimats Enrique, des que hem sabut de la teva partida, a Santa Rita hi ha una tristor molt gran i és que per a nosaltres eres més que un voluntari, eres amic i família, has deixat una empremta que mai s'esborrarà, ens vam conèixer sent l'espòs de na Rosa i després com a voluntari, sense deixar mai de somriure mentre ens cantaves.

Sempre ens quedarà la teva música al nostre record, no podem creure que ja no vindràs més, amb aquella dolçor i tot l'amor amb el que ens has cantat i estimat fins al darrer moment.

Sempre amb nosaltres.

CENTRE SOCIO SANITARI SANTA RITA
• CIUTADELLA

Adeu, Rafel

■ Encara ens costa acceptar la realitat, en Rafel Pons Cardona que era es cap i guia de sa tertúlia que feiem cada dia a Cas Jubilat, es primer que arribava, es que sempre proposava temes i moderava opinions, ens ha deixat, tal com ell volia, de manera ràpida i sense ferma, però a nosaltres amb el cor dolorit i orfes de sa seva presència tant valorada i necessària.

Te trobarem moltíssim a faltar Rafel, sa teva cadira quedaria buida perquè ningú te podria substituir, te podem

assegurar que sa teva memòria seguirà viva entre nosaltres cada dia, ralle de lo que ralle...

Als teus fills i nets que tant estimaves, i que tant te van estimar, el nostre condol, que ells saben quant és de sentit i sincer.

GRUP DE TERTULIANS DE CAS JUBILATS • ES MERCADAL

Sa nostra llengua

■ Dijous passat dia 29 de maig, es Grup Grans Lectors des Club de jubilats Aspeima de Maó vam poder comptar amb una convidada de luxe, com es na Maite Salort, amb ella vam comentar es seu llibre «L'alè de les cendres», que és es darrer que hem llegit com a Grup de Lectura; gràcies, Maite. Es varen fer unes fotos per tenir un record d'un capvespre molt agradable.

Aquest matí a sa secció des Diari MENORCA, S'Àlbum, ha

sortit publicada una d'aquestes fotografies, personalment he tingut una sorpresa desagradable, en veure que es peu de pàgina sortia en castellà quan s'havia enviat en sa nostra llengua, donat que aquesta secció te es nom de S'Àlbum, açò faria pensar que es respectarà sa llengua en què s'envia; lo contrari em sembla una falta de respecte cap als lectors que, en un moment o altre volen participar a aquest espai.

Potser se'm dira que aquesta és sa línia d'«Es Diari», si és així, amb tot es respecte suggeriria que aquesta línia s'hauria de revisar, per tenir en compte molts menorquins que com jo, ens estimam sa nostra llengua i la volem emprar amb total normalitat.

Aquest escrit el faig a títol personal i sense voler representar ningú.

NEUS TORRENT PONS
• MAÓ